

Heerlen

De heer P.E.J. Hoogers,
Alhier

Heerlen,
7 februari 2024

Documentnummer
84650

Onderwerp
Beantwoording vragen ex. art. 33 RvO.

Geachte heer Hoogers,

Naar aanleiding van uw vragen d.d. 10 januari 2024 inzake de scheefgroei binnen het karweitje voor een heitje delen wij u het volgende mede.

Vraag 1

Is het college B&W op de hoogte van het artikel 'Het Heerlens 'heitje voor karweitje' mag best wat kosten' gepubliceerd door de NRC op 8 januari 2024?

Antwoord

Ja, hier zijn we van op de hoogte.

Vraag 2

Klopt het dat de gemaakte kosten in het eerste anderhalf jaar € 3.277.167,00 betrof? Zo nee, wat zijn de daadwerkelijke uitvoeringskosten?

Antwoord

Nee, dat klopt niet. 't Heerlens Heitje is een van de uitkomsten van het bredere We.Service.Heerlen (WESH) project, dat een driejarige subsidie ontving uit het fonds Urban Innovative Actions (UIA) van de Europese Unie. De journalist heeft zijn berekening ten onrechte gebaseerd op de totale projectbegroting van €3.277.167 van het gehele WESH-project. Deze begroting gold voor zeven projectpartners voor een totale projectduur van drie jaar en vier maanden: van september 2019 tot december 2022. De livegang van 't Heerlens Heitje vond plaats in maart 2021.

Het NRC-artikel spreekt over "de eerste anderhalf jaar van de proef": hierin dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de eerste anderhalf jaar van WESH (september 2019–maart 2021) en de eerste anderhalf jaar sinds de livegang van 't Heerlens Heitje (maart 2021–september 2022). Uit zowel het NRC-artikel als deze vragen kan opgemaakt worden dat zowel de journalist als u de eerste anderhalf jaar sinds de lancering van 't Heerlens Heitje bedoelen, gezien gesproken wordt over het aantal uitgevoerde klussen en uitgevoerde heitjes. Hiervan was in de eerste anderhalf jaar van WESH nog geen sprake. Bij het beantwoorden van de vragen, wordt dan ook uitgegaan van de eerste anderhalf jaar sinds livegang.

Vooropgesteld dat het bedrag van €3.277.167 waarop de journalist zich beroept een langere periode dan anderhalf jaar beslaat, namelijk drie jaar en vier maanden, is het ook belangrijk te weten hoe deze projectbegroting is opgebouwd: het aandeel van projectpartner Heerlen – een van de zeven partners van WESH – in deze begroting bedroeg €1.116.336,10. Van dit bedrag is 80% gesubsidieerd door de Europese Unie, wat resulteert in een eigen bijdrage van €223.267,22 door de Gemeente Heerlen over de gehele projectperiode van drie jaar en vier maanden. De uitvoeringskosten van 't Heerlens Heitje voor rekening van de Gemeente Heerlen bedroegen in de periode maart 2021–september 2022: €111.027.

Een belangrijke kanttekening hierbij is dat deze bedragen relatief zijn: hoe meer klussen er voltooid worden, hoe goedkoper de uitvoeringskosten per klus. Daarnaast betreffen de klussen gedurende deze projectperiode onderhoudstaken in de openbare ruimte van de gemeente Heerlen, waar op dat moment geen prioriteit aan kon worden gegeven. Zonder 't Heerlens Heitje, had de gemeente ook kosten gemaakt om deze objecten te onderhouden. Mede door het project is de openbare ruimte extra onder de aandacht gekomen.

Om een extra inzicht te geven in de overkoepelende kosten van WESH, het volgende: WESH was een innovatieproject onder het UIA-initiatief van de EU. Een UIA-subsidie is specifiek bedoeld om gemeenten in staat te stellen vernieuwende oplossingen voor complexe stedelijke problemen te onderzoeken. In de periode van september 2019 tot maart 2021 is geïnvesteerd in het onderzoeken en ontwikkelen van blockchain-technologie voor een veilige digitale token (de digitale munt, het 'heitje'), een gebruiksvriendelijke app voor burgers, inclusief een dashboard voor lokale ondernemers en ambtenaren, en een fiscaal systeem waarbinnen de munt kan worden gedistribueerd. In deze periode heeft veel technologisch, wettelijk en juridisch werk plaatsgevonden; denk hierbij aan het afsluiten van verzekeringen, het verkrijgen van goedkeuring van De Nederlandsche Bank en het voeren van gesprekken met de Belastingdienst over btw, inkomstenbelasting en toeslagen. Dit alles is voorbereidend werk geweest, waarbij de eigen bijdrage van de gemeente Heerlen beperkt is gebleven, maar Heerlen wel koploper is geworden op dit gebied in Nederland en Europa. Het is belangrijk onderscheid te maken tussen deze (gesubsidieerde) opstartkosten en de doorlopende uitvoeringskosten.

WESH was opgedeeld in acht *work packages* verdeeld over de zeven projectpartners: Gemeente Heerlen (hoofdpartner), CoTown (technische ontwikkeling en innovatie), Centraal Bureau voor de Statistiek (data en sturing), Brightlands en VNG, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (kennisdeling en opzetten Public Services Lab), Heerlen Mijn Stad (burgerbetrokkenheid en inclusie ondernemers) en Buurtorganisatie GMS (burgerbetrokkenheid en inclusie burgers). De packages bestonden uit voorbereiding en partnerschap, projectmanagement, communicatie, technische ontwikkeling en innovatie, gemeentelijke inrichting en sturing op operatie, burgerbetrokkenheid en (sociale) inclusie, kennisdeling en opzetten Public Services Lab, en projectsluiting.

't Heerlens Heitje is slechts een van uitkomsten van WESH. Het is daarom ook onjuist om het totale projectbudget te zien als uitvoeringskosten van 't Heerlens Heitje. De besteding van de niet-gemeentelijke gelden hebben hun eigen richting

gekregen waar 't Heerlens Heitje weliswaar uit is voortgekomen, maar die ook op zichzelf waarde hebben.

Allereerst de schaalbaarheid van het project: zo ontwikkelde CoTown een *white label*-versie van de app en blockchaintechnologie, die inmiddels succesvol wordt gebruikt in Amsterdam¹. CoTown is nu in gesprek met de Europese steden Rotterdam, Gent, Valencia, Aix-Marseille en Dublin over het toepassen van de WESH-technologie. Tevens komt Heerlen momenteel in aanmerking voor het leiden van een netwerk van een vijftal Europese steden onder de URBACT *Innovation Transfer Networks*-call², waarbij Heerlen de opgedane kennis overdraagt, zodat ook deze steden een variant van 't Heerlens Heitje kunnen gaan gebruiken. Inmiddels hebben al meer zestien steden op de oproep gereageerd.

Een van de andere resultaten van WESH is het tot stand komen van het Public Services Lab³ bij Brightlands. Het Public Services Lab ondersteunt gemeenten met digitale oplossingen voor een effectievere aanpak van maatschappelijke uitdagingen, waarbij inwoners als eerste profiteren. Het verbindt gemeenten, biedt toegang tot nieuwe kennis, en faciliteert co-creatie met partners voor waardevolle digitale diensten binnen het innovatie-ecosysteem van de Heerlense campus.

Onderdeel van WESH was onderzoek om de sociale cohesie in kaart te brengen. Dit resulteerde in een serie van tien wetenschappelijke publicaties door het CBS⁴ over onder andere de deelname van de burgers in de samenleving, hun vertrouwen, en hun welzijn. Ook in 2023 is hierover in vervolgeschetsen⁵ gerapporteerd. De resultaten zijn waardevolle inzichten in sociale cohesie, welzijn, leefbaarheid en veiligheid voor beleidsvorming, onderzoek en (publiek) debat in zowel Heerlen als elders.

Vraag 3

Hoeveel voltooide heitjes zijn in deze periode uitgevoerd?

Antwoord

In de periode 15 maart 2021 tot en met 15 september 2022 (de eerste anderhalf jaar na livegang) zijn er 279 klussen voltooid. Hiervoor zijn 7.972 heitjes (ter waarde van €7.972) als beloning uitgekeerd aan burgers, waarbij 1 heitje gelijk staat aan een 1 euro, met een vergoeding gebaseerd op €5 per uur (conform de regeling 'vrijwilligersvergoedingen'⁶ van de Belastingdienst in het jaar 2021)⁷.

¹ Het project 2Ping in Amsterdam Zuid-Oost van Sociaal Coöperatief Lokaal Geld U.A., ondersteund door stadsdeel Amsterdam ZO; <https://2ping.nu/>; een tweede pilot in een ander stadsdeel start binnenkort.

² <https://urbact.eu/get-involved>.

³ <https://www.brightlands.com/brightlands-smart-services-campus/public-services-lab>.

⁴ Schmeets, Exel, Ten Westenend en Martens (2021), Schmeets, Exel, Ten Westenend en Martens (2022a;b), Schmeets, Exel, Ten Westenend en Martens (2022c;d), Schmeets en Exel (2022a;b), Schmeets en Tummers (2022a), Schmeets, (2022) Akkermans, Schmeets (2022); <https://www.cbs.nl/nl-nl/reeksen/redactioneel/heerlens-heitje>.

⁵ Schmeets (2023a;b); <https://www.cbs.nl/nl-nl/reeksen/redactioneel/heerlens-heitje>.

⁶

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/werk_en_inkomen/werken/werken-als-vrijwilliger/vrijwilligersvergoedingen/.

⁷ Deze regel wordt sinds juni 2021 toegepast. In maart en april 2021 lagen de vergoedingen hoger, zie magazine 't Heerlens Heitje: Samen experiment(L)eren.

Vraag 4

Klopt de berekening dat dit onze gemeente € 6.091,39 per klus kost?

Antwoord

Nee, dit klopt niet. Zoals hiervoor toegelicht, liggen de werkelijke kosten voor de gemeente veel lager. In de periode maart 2021–september 2022 waren de totale uitvoeringskosten voor de gemeente Heerlen €111.027. Met een aantal van 279 voltooide klussen in die periode, waren de kosten voor de gemeente €397,95 per klus (inclusief de vrijwilligersvergoeding 'heitjes').

Kijkend naar de kosten van 't Heerlens Heitje ná de UIA-subsidieperiode, dat wil zeggen het jaar 2023 (€172.187) en het aantal klussen in dat jaar (322), zou je kunnen spreken van €534,74 per klus, waarbij in acht moet worden genomen dat hierin kosten zitten die ook zonder het project zouden zijn gemaakt op het gebied van openbaar onderhoud. Doelstelling is om de hoeveelheid aangeboden klussen op te schalen en de diversiteit van het type klussen uit te breiden – niet elk type klus heeft materiaalkosten – in de komende periode, waardoor dit bedrag steeds lager zal worden.

De begroting voor 't Heerlens Heitje voor de jaren 2024–2027 is €155.905 per jaar. Met dit budget wordt een bijdrage geleverd aan álle doelstellingen van het project; niet enkel aan het opknappen van een object in de openbare ruimte inclusief materiaal. Als er louter zou worden gekeken naar de onkosten van een klus (vergoeding en materiaalkosten) zouden de gemiddelde kosten per klus in 2023, bijvoorbeeld, op €45,73 per klus liggen.

Vraag 5

Klopt de berekening dat dit onze gemeente € 1.802,62 per gewerkt uur kost?

Antwoord

Nee, dit klopt niet. In de periode maart 2021–september 2022 zijn er 7.972 heitjes verdiend. Bij een tarief van 5 heitjes per gewerkt uur, komt dit neer op 1.594,4 gewerkte uren. Gezien de werkelijke uitvoeringskosten voor de gemeente van €111.027 gedurende deze periode, komt dit neer op €69,64 per gewerkt uur.

Dit is echter geen reële berekening, omdat je niet het hele projectbudget kunt delen door de gewerkte uren van de vrijwilliger en dan kunt concluderen dat dat de kosten zijn. In werkelijkheid is het hele projectbudget bedoeld om alle doelen van het project na te leven, te weten burgerbetrokkenheid vergroten, de lokale economie stimuleren en de eigenaarschap en kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren. Daarnaast is gedurende deze periode ingezet op de diverse work packages zoals beschreven in vraag 2.

Vraag 6

Klopt de berekening dat dit onze gemeente € 224,25 per heitje kost?

Antwoord

Nee, dit klopt niet. In de periode maart 2021–september 2022 kwam dit neer op €13,93 per heitje. (Uitvoeringskosten à €111.027 gedeeld door 7.972 heitjes.)

Houd hierbij wederom in acht dat met deze uitvoeringskosten ook voldaan wordt aan de bredere opdracht van dit project. Tevens zal dit bedrag bij opschaling en bredere circulatie van deze munt jaarlijks blijven dalen.

Vraag 7

Met betrekking tot vraag 4. tot en met 6: Indien nee, wat zijn de daadwerkelijke kosten per gewerkte eenheid?

Antwoord

Zie de toelichting bij de antwoorden op vraag 4, 5 en 6.

Een algemene nota bene bij al deze berekeningen: ter wille van de aard van het NRC-artikel wordt steeds gebruik gemaakt van dezelfde formule die de auteur van het artikel gebruikt, namelijk de totale kosten gedeeld door de resultaten tijdens een bepaalde periode. Het valt te bezien of dit wel een realistische manier om naar een projectbudget te kijken. Daarom is bij de beantwoording ook gepoogd extra context te scheppen om deze bedragen in perspectief te zien.

Vraag 8

Is dit voor het college in lijn met bestaanszekerheid terwijl de vrijwilligers € 5 per uur krijgen en de uitgevoerde heitjes slechts een waarde van € 1 hebben, maar de overhead € 1.802,62 per gewerkt uur kost?

Antwoord

Zoals hierboven verklaard, is er geen sprake van een overhead van €1.802,62 per gewerkt uur. Een uitgevoerd klusje (karweitje) heeft dus een waarde van 5 heitjes (5 euro) per uur, met een gemiddelde beloning van €27,56 per klus.

Met het oog op bestaanszekerheid is gekeken naar een vergoedingsvorm waar elke burger van Heerlen (ouder dan 21 jaar) profijt van heeft. Hierin is gekozen voor de vorm van de vrijwilligersvergoeding, een standaardregeling van de Belastingdienst, zodat ook burgers met een laag inkomen en/of een uitkering de vergoeding kunnen behouden, mits deze beperkt blijft tot het maximale bedrag zoals bepaald door de Belastingdienst. Daarnaast is er een uitzondering gemaakt door wethouder Peter van Zutphen waardoor inwoners van Heerlen met een bijstandsuitkering ook deel kunnen nemen aan 't Heerlens Heitje zonder gekort te worden.

Vraag 9

Is het college B&W eens dat publieke gelden zorgvuldig ingezet dienen te worden?

Antwoord

Vanzelfsprekend. In dit geval is dat ook gebeurd.

Vraag 10

Hoe legt het college B&W onze inwoners uit dat de overheadkosten per uur 360 keer hoger zijn dan de vergoeding die onze vrijwilligers ontvangen?

Antwoord

De overheadkosten per uur zijn niet 360 keer hoger dan de vergoeding die de

vrijwilligers ontvangen, zoals hierboven aangetoond. Daarbij spreken we hier van opstartkosten die bij doorontwikkeling zullen blijven dalen.

Daarnaast heeft het innovatieve karakter van het WESH-project de gemeente Heerlen op basis van een Europese subsidie in staat gesteld te investeren in een duurzame oplossing voor complexe problematiek in de stad, te weten een lage burgerbetrokkenheid, een krimpende lokale economie en vernieling van objecten in de openbare ruimte, terwijl de eigen kosten voor de gemeente laag zijn gebleven.

Het project en de subsidie zijn gebaseerd op het doen van onderzoek, experimenteren en testen. Bij een aanpak van dien aard ('veldonderzoek'), zijn de overheadkosten initieel hoger dan bij projecten gebaseerd op bestaande kennis ('bureauonderzoek'). Door de uitkomsten van dit project is Heerlen in staat om op grotere schaal en met lagere opstartkosten, digitale munten en andere blockchaintechnologie in te zetten voor andere projecten, denk hierbij aan de Parkstad Energieknip en de Vitknip. WESH heeft hiermee onmisbare tools gecreëerd voor de stad Heerlen om zich te blijven profileren als digitale innovatie-stad.

Los van stedelijke profilering draagt het project ook bij aan de bestaanszekerheid van onze burgers, betrokkenheid bij de buurt, stad en overheid en liggen er mooie kansen voor het versterken van de lokale economie door bredere inzet van het heitje als lokale, digitale munt.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de secretaris,
drs. V.N. Gosselink-Van Dijk

De burgemeester,
drs. R. Wever